

A ECONOMÍA SOCIAL EN GALICIA*

Xesús SEIXO FERNANDEZ

Secretario de Política Social e de Emprego da INTG.

Referéncianse os puntos de vista da INTG respectivamente da economía social -definida como o conxunto de cooperativas e SAL-; reclámase maior elaboración e compromiso da Administración nunha política ó respecto, e proclámase as alternativas da INTG ó respecto.

1. Introducción

A Economía Social, recente concepto económico que engloba todas aquelas formas de produción na metade de camiño entre capitalismo e socialización, como poden ser as cooperativas, que conforman o principal e máis numeroso grupo de empresas, é centro de moitas reivindicacións sindicais nas negociacións coas distintas administracións.

A tendencia dos sindicatos, que albiscan neste novo corpo económico unha alternativa á inxustiza das outras formas de produción, é a de calificar de nula a intencionalidade do Goberno galego, para planificar unha política económica específica para este tipo de empresas. Os prexuízos derivados dunha práctica económica neoliberal, levan ó terreo da marxinalidade a este tipo de produción, esquecendo que tamén pode ser un factor de desenvolvemento económico para o país.

A Economía Social baséase en dous tipos de empresas: as Cooperativas e as Sociedades Anónimas Laborais. Ámbalas dúas teñen experimentado un importante auxe debido á crise económica -en especial o cooperativismo- que leva a moitos traballadores a pasar de autónomos a cooperativistas, a tentar reflotar empresas ou sinxelamente a garantírense un posto de traballo.

2. Cooperativas

En 1966, a Conferencia Internacional do Traballo (OIT) aproba a Recomendación 127, *das Cooperativas no progreso económico e social dos países en vías de*

---

* Recibido o 7 de Xullo de 1.991

desenvolvemento, na cal son definidas como “asociacións de persoas que se agrupan voluntariamente para conseguir un obxectivo común mediante a formación dunha empresa democraticamente controlada, que aportan unha cota equitativa do capital que se require e aceptan unha xusta parte dos riscos e beneficios, e no seu funcionamento os socios participarán activamente”.

De seren unha organización empresarial espontánea, a Cooperativa pasa a ter unha lexislación propia e empeza a pesar na elaboración de calquera planificación económica e social, xa que as axudas, exencións fiscais e subvencións, cada vez son máis importantes nos presupostos dalgúns países.

O Movemento Cooperativista posúe características propias que o fan diferenciar das empresas mercantís. A Cooperativa é unha sociedade onde os socios non poden ser discriminados por calquera tipo de razón (sexo, idioma, raza, ideoloxía...), polo tanto constitúen sociedades mercantís abertas, a diferenza das sociedades anónimas ou limitadas. Outra das características resaltables é o seu carácter intrinsecamente democrático, pola contra as sociedades anónimas ou limitadas posúen unha estruturación máis dura, contrarias a todo tipo de flexibilidade, ademais, teñen as características de interese limitado, fondos adicados á educación nas técnicas de cooperación... Estes e outros conforman os denominados Principios Cooperativos, adoptados pola Alianza Cooperativa Internacional (ACI), no seu XXIII Congreso, e suscritos, á súa vez, pola OIT.

3. Na Galicia

A pesar do devandito, a ética cooperativista óllase bastante diluída no mero mercantilismo, constituíndo así as cooperativas unha especie de solución “in extremis” para as sociedades anónimas e limitadas en crise, e tamén adicadas a actividades económicas somerxidas (caso de boa parte do sector téxtil galego).

Galicia posúe certo peso e tradición no cooperativismo agrario, sobre todo vinculado a explotacións de leite e carne, no sector vitivinícola, tendo algunha destas cooperativas a distribución en exclusiva de viños con denominación de orixe, no sector pesqueiro e, en menor medida, no sector industrial manufactureiro. Neste último ten especial relevo o sector téxtil, no cal se teñen montado nos últimos anos un número importante de cooperativas, fundamentalmente na zona rural, vinculadas cá-seque todas elas ás firmas Zara e Adolfo Domínguez.

A ausencia de industrias no agro e, polo tanto, unha abondosa man de obra, sobre todo, feminina, e a falla dunha política na Xunta de Galicia encamiñada a orientar ós posibles cooperativistas cara a aqueles sectores nos que poderían ter máis posibilidades de seren competitivos ou con menos ofertas no mercado, fixo que en poucos anos o sector téxtil estivese supersaturado de cooperativas, situación que favoreceu ás empresas (Zara, Adolfo Domínguez) para quen traballaban ditas cooperativas, as cales se encontraron cunha man de obra barata, disposta a traballar a calquera prezo

e totalmente desorganizada. Podían ter miles de traballadoras-es ó seu servizo e sen adquirir ningún tipo de compromiso ou contrato que vinculase a cooperativa coa empresa principal. ¡Todo un negocio!

Tanto o Goberno central coma os sucesivos gobernos autónomos utilizaron as cooperativas en plan propagandístico e como válvula de escape a unha situación social conflictiva orixinada polo alto índice de parados, pero nunca houbo vontade real de crear un movemento cooperativista con futuro. Non se formou ós cooperativistas, non se creou infraestruturas para elas, etc., o que provocou que moitos destes proxectos en pouco tempo fosen ó fracaso ou ben acabasen formando parte da economía somerxada.

4. Auxe da Economía Social

A reconversión económica empezada pola maioría dos gobernos do mundo (en especial os de EE.UU. e Europa occidental) provocou desemprego masivo. Para constarrestar a inestabilidade social que provocaría este volume de desemprego, optouse por ceder activos a custo cero ós traballadores, pretendendo, deste xeito, estabilizar o sistema. Da argucia estabilizadora pasouse a un estadio onde é normal que o traballador xestione a empresa, dentro do modo de produción capitalista; isto, sumado cun sector público de gran dimensión, provoca novas contradicións nun sistema de ¿libre mercado?

5. As nosas alternativas

Desde que Marx afirmara que “o cooperativismo é unha sémola do futuro socialista no páramo inmenso do capitalismo”, moito ten evolucionado a denominada Economía Social. As Cooperativas de Traballo Asociado e as Sociedades Anónimas Laborais, como corpo fundamental da Economía Social, serviron ata o momento como catalizadores de empresas en crise, actuando como prolongadores de vida das mesmas, e tamén centraron as súas actividades, en gran medida, no terreo da economía sumerxada ou marxinal.

A acción política das Administracións en materia de Economía Social (lembramos que a Xunta de Galicia ten competencias nos casos de Sociedades Cooperativas) tense reducido a unha sucesión de subvencións (a metade das contías proceden do Fondo Social Europeo), carecendo dunha política específica de fomento da Economía Social, como fórmula eficaz para a creación de emprego fixo, estable e en condicións dignas de traballo.

A necesidade que ten o país de se dotar dunha política en materia de Economía Social axeitada, englobada dentro dun cambio global na política económica, ten que levar ó Goberno galego á creación dun Instituto Galego de Economía Social, promotor de fórmulas de Economía Social na Galicia.

Este Instituto de fomento das diversas formas de Economía Social debe reunir funcións de tipo técnico, principalmente como asesor destas empresas; política de subvencións e control, centrada nunha discriminación positiva dos proxectos de Economía Social en relación cos obtidos polas PYMES.

Dentro das funcións deste Instituto Galego de Economía Social tamén estaría dotar de infraestrutura ós proxectos existentes en colaboración cos concellos. Solo industrial e construción de naves sería un bo comezo para empezar o desenvolvemento da Economía Social na Galicia. Un bo comezo, se o situamos acompañado doutros elementos fundamentais, como son a habilitación duns presupostos en materia de Economía Social axeitados á realidade, e doutras medidas, como poden ser a participación de SODIGA en empresas de Economía Social ou a integración no Instituto dos Axentes de Desenvolvemento Local.

O pasado mes de xullo de 1990 asináronse acordos entre Centrais sindicais e Consellería de Traballo que, en grandes liñas, viñan recolle-la necesidade de formentar-la Economía Social mediante medidas como:

1. Axudas técnicas e de formación.
2. Subvencións financeiras.
3. Axudas para capitalización.
4. Rendas ou axudas salariais.

Considerábase tamén a necesidade de ir cara a unha futura Lei de Galicia de Economía Social que regulase de forma específica o desenvolvemento deste tipo de economía no noso país.

De momento, hai que dicilo, o que se ten avanzado na plasmación destes acordos foi moi pouco. Esperemos que de cara ó futuro melloren a vontade política das institucións e o interese polo potenciamento da Economía Social.

SUMMARY This article makes reference to the INTG views regarding the Social Economy -defined as a compound of co-operatives and SAL; greater elaboration of policies and the commitment of Administration is claimed in this respect.